

13. fejezet

SPIRITIZMUS – 3. RÉSZ

Modern előtörés – 2.

A spiritisza tanítás vizsgálata. A halottaktól tudakozódást szigorúan tiltja az Ige.

Következzék tárgyunk¹ második része, melyben megvizsgáljuk azokat a tanításokat, melyeket az Ige következetesen „démoni tanítások”-nak nevez.

Először is észrevehetjük, hogy az új hit alapjai az Isten törvényének való közvetlen ellenszegülésre épülnek. Az Ige ugyanis nyomatékosan megtiltja a halottaktól való mindenfajta tudakozódást és a velük való bármilyen kapcsolatot. „Ha tehát – mondja Ézsaiás – azt mondják nektek: Tudakozzatok a holtak szellemeinél és a jósmestereknél, akik csipognak és mormognak: hát nem Istenénél tudakozik egy nép? Az élőkért a halottaknál [kell tudakozódn]?!” (Ézs 8,19). Ha pedig egy izraelita megkédezte volna, mi kára származhatna abból, ha ez utóbbit tenné, a próféta a törvény rettenetes ígéivel felelt volna: „És amely lélek holtak szellemeihez és a jósmesterekhez fordul, hogy őtánuk bálványimádást kövessen el [paráználkodjon]; hát ellene fordítom orcámat annak a léleknek, és kiirtom őt népe közül” (3Móz 20,6). A spiritizmus – legyen az ősi vagy modern – nagy utálatossága az, hogy az Örökkévaló Istent bálványimádó módon a holtak szellemeire cserélik föl.

Ezért utasítja el a Biblia az egész rendszert a leghatározottabban. Az Ószövetség, mint már láttuk, megparancsolja, hogy a varázslók, boszorkányok, szellemidézők, halottidézők és bűbajosok minden fajtáját kérlelhetetlenül el kell pusztítani. Az Újszövetség sem szán nekik enyhébb sorsot, mert a „gyáváknak és hitetleneknek és utálatosoknak és gyilkosoknak és paráználknak és méregkeverőknek és bálványimádóknak és minden hazugnak a része a tűzzel és kénnel égő tóban lesz, ami a második halál” (Jel 22,8).

Krisztus nem állította félre ezt a tiltást a Megdicsőülés hegyén.

Sajátos kísérlet is történt annak bizonyítására, hogy Urunk hatályon kívül helyezte volna a halottaktól való tudakozódást tiltó törvényt, amikor Mózesrel és Illéssel beszélgetett a Megdicsőülés hegyén. Az állítás szerint Jézus a Törvényhozó színe előtt szegte meg a törvényt, „és példájával tanította tanítványait – akik az Ő új törvényét a világ számára hirdetni fogják –, hogy ők is ugyanezt tegyék”. Sőt, hogy „a tanítványok, akik bebocsátást nyertek egy olyan eseményre, amely elődeiknél halálbüntetéssel járt volna, mindezt olyan jónak találták, hogy sátrakat akartak építeni, és a jeles halottakkal maradni”².

Gyakori és minden jel szerint perdöntőnek tekintett érv ez a spiritiszták részéről, holott ez a magyarázat egyáltalán nem veszi figyelembe sem az elbeszélés szöveggörnyezetét, sem az erre az eseményre hivatkozó más igeszakaszokat, de a történelem egyszerű tényeit sem. Mert ha ezekre

1 Korlátaink nem engedik meg, hogy a planchette-ről, azaz írólapocskáról beszéljünk, mely korántsem modern találmány. „A mai napig – mondja Mr. Lillie – a buddhista templomok a csodák szentélyei; és Kínában sok Buddha-szobor elé asztalt helyeztek, amelyen a planchette-hez hasonló eszköz segítségével folytatnak kommunikációt a szellemekkel. Ezt a planchette-et már sok száz éve ismerik” (*Buddha and Early Buddhism* [Buddha és a korai buddhizmus], 39. o.).

2 Howitt: *History of the Supernatural* [A természetfeletti története], I. kötet, 197. old.

odafigyelnének, kiderülne, hogy az Úr átváltozását semmiképp sem lehet a halottidézésrel összefüggésbe hozni, ugyanis ennek célja a következő volt:

Először is, hogy beteljesítse az Úr azon ígérését, hogy néhány tanítványának ki fogja Magát jelenteni királyságának dicsőségében, míg azok még a testben vannak.

Másodszor pedig, hogy megtanítsa, Ő messze a törvényt és a prófétákat jelképező Mózes és Illés fölé magasztaltatott; azok csupán szolgák voltak, míg Ő a szeretett Fiú.

János tehát egyértelműen erre a jelenetre hivatkozik, amikor azt mondja: „És láttuk az Ő dicsőségét, az Atya egyszülöttjének a dicsőségét”. Péter pedig bizonyossággal vallja, nem kitalált meséket követ, amikor arról beszél, hogy szemtanúja volt az Úr Jézus fenségének, amikor ott volt Vele a szent hegyen, és hallotta az Atya hangját, amikor az Ő szeretett Fiaként ismerte el Őt (Jn 1,14 és 2Pt 1,16-18).

De a tanítványok, hangzik az érvelés, annyira jónak találták a „jeles halottak” társaságát, hogy velük kívántak maradni. Igaz, Péternek lehettek talán e modern spiritisztákhoz hasonló érzései, amikor azt mondta, „Uram, jó nekünk itt lennünk. Ha akarod, építsek itt három sátrat, neked egyet, Mózesnek is egyet, Illésnek is egyet”. De mi volt a válasz a javaslatára? A dicsőséges látványt azonnal felhő borította be, melyből szózat hallatszott: „Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm, őt hallgassátok!”. Péter pedig, amikor szemét fölemelte, hogy lássa, kiről van szó, nem látott mást, csak Jézust. Lehetne ennél világosabb figyelmeztetés, hogy ne keressünk mást, mint az Isten Fiát?

Végül pedig, az a kifejezés, hogy „jeles halottak” abszolút helytelen, hiszen nem tűnik úgy, mintha bármilyen felöltözetlen szellem jelen lett volna a Megdicsőülés hegyén. Illés mindenesetre bizonyosan nem volt az, mivel sosem halt meg; és minden valószínűség szerint Mózes szintén testben volt. Különből miért kellett volna Mihály arkangyalnak harcolnia a Sátánnal Mózes testéért? [Júd 9 – G.H. Lang megj.]. Miért nem engedték meg annak, „akinek hatalma van a halálon”, hogy az enyészetbe bomlassza, és épp úgy bánjon vele, mint a többi holttesttel? Nem az volna-e a valószínű, hogy Mózes testét Isten éppen erre az alkalomra őrizte meg? És így az Úr valóban bemutatta királyságának előképét, Mózes és Illés ugyanis az Úr feltámasztott és átváltoztatott szentjeit jelképezte, és mindketten az Úréhoz hasonló dicsőséges testbe öltöztek.

[Továbbá, a fentebb idézett szakaszt (Jel 21,8), mely a varázslókat a tűz tavára kárhoztatja, jóval az átváltozás után írta az a tanítvány, aki éppenséggel jelen volt ekkor. Világos, hogy János nem tekintette úgy ezt az eseményt, mint ami felülírná a korábbi, a varázslást elítélő igéket. – G.H. Lang megj.]

A Szentírás sok gonosz hatást említ, de minden jó szellemi befolyást egyedül Isten Szellemének tulajdonít.

Lehetetlen tehát a halottaktól való tudakozódásra bármilyen engedélyt találni az Igében. Akik pedig még mindig meggyőződhetnek érzik magukat ennek ellenkezőjéről, fontolják meg alaposan a következőket. Hallunk az emberek démonokkal való törvénytelen kapcsolatáról az Ószövetségben, látjuk a tisztátalan szellemektől megszállott nyomorultakat és a püthóni szellemtől ihletett szolgálóleányt az Újszövetségben; az Ige beszél az engedetlenség fiaiban most működő szellemről, a tévelyítő szellemekről és démonokról, melyek képmutató módon hazugságokat tanítanak; valamint a három, békákhoz hasonló tisztátalan szellemről, és a démonok szellemeiről, melyek majd elmennek, hogy egybegyűjtsék Isten gyűlölöit az utolsó nagy ütközetre. De sehol az egész Bibliában nincs

egyetlen példa sem arra, hogy bármilyen szellem jóra befolyásolná az embereket, csakis egyedül Isten Szelleme. Ezt a lényeges dolgot gondosan szem előtt kell tartanunk, mert a spiritiszták össze szokták zavarni az óvatlanok gondolatait azzal, hogy ezt figyelmen kívül hagyják, és azzal érvelnek, hogy a Szentírás azzal hagyja jóvá a démoni manifesztációkat, hogy a Szent Szellem tevékenységéről és angyali hírvivőkről beszél. A kérdés azonban arra vonatkozik, hogy a holtak szellemeivel való kommunikáció megengedett-e vagy sem, ezt pedig az Isten Szellemével és az angyalok küldetéseivel kapcsolatos kijelentések nem válaszolják meg, és semmilyen módon nem is érintik.

Ebből a szempontból teljesen lényegtelenek tehát Dávidnak a templom építésével kapcsolatos, gyakran idézett szavai: „Mindezek az Úr kezétől íratottak meg, aki engem megtanított az egész alkotmány formájára” (1Krón 28,19). Mert habár világos, hogy a templom terveit Isten valamilyen természetfölötti módon mutatta meg Dávidnak, és talán lehetséges, hogy a kommunikáció módja valamiféleképp emlékeztetett a mai szellemírásra, az Magától Jahvétól, az Úrtól származott, amint azt a Szentírás kifejezetten állítja, nem pedig holtak szellemeitől.

A tisbei Illés Jórámhoz eljutott írása [2Krón 21,12] szintén kívül esik ezen a kérdésem. Még ha el is fogadnánk ugyanis a feltételezést, hogy Illés ekkor már eltávozott a földről, nem pedig maga után hagyta ezt az írást, hanem visszatért, hogy közölje, akkor is szem előtt kell tartani, hogy Illés soha nem lépte át a halál mezsgyéjét. Tehát értelmetlen lenne a holtak állapotára vonatkozó bármilyen következtetést levonni abból, amit az Ige egy felvitetett prófétáról ír³.

Ezért kijelenthetjük, hogy a halottakkal való kapcsolat keresését határozottan megtiltó törvényt Isten soha nem törölte el, de még csak fel sem függesztette soha.

Az angyalokat valóban gyakran említi a Szentírás, ők azonban nem a holtak szellemei.

Az angyalok szolgálatáról sokat beszél az Ige, ezek azonban, mint azt korábban láttuk, nem testetlen szellemek, és nem is megdicsőült alakjai azoknak az embereknek, akik mostani korunkban testben éltek. Maga az Úr ugyanis külön teremtként hivatkozik az angyalokra, és világosan megmondja, nem is lehetünk olyanok, mint ők, egészen az első feltámadásig, mely az Úrnak a világunkba való visszajövetelekor fog bekövetkezni (Lk 20,35-36).

A spiritiszták azzal igyekeznek kikerülni ezt a nehézséget, hogy az Ige ellenében azt tanítják, a feltámadás a halálkor történik, és ezért minden egyes halott esetében bekövetkezik. Erre a válaszuk csak az lehet, hogy ugyanabba a kategóriába soroljuk be őket, mint Hümenaioszt és Filétoszt, akikről Pál elmondja, eltévelyedtek az igazságtól, amikor azt állítják, hogy a feltámadás már megtörtént, és ezzel némelyek hitét feldúlják (2Tim 2,17-18).

Üzeneteik sem hasonlítanak semmiben a démonközlésekre.

Továbbá, az angyalok Isten üzeneteinek, tévedhetetlen igéknek hozói, melyeket fenntartás nélkül, abszolút igazságként kell elfogadnunk. Mennyire különbözik ez a démonok bevallottan bizonytalan közléseitől a szeánszokon; hiszen a spiritiszták elismerik, kísérszellemeik általában csak véleményt

³ Az a valószínű azonban, hogy Illés még a földön élt abban az időben, amikor az írás Jórámhoz érkezett. Ugyanis a felvitetésének időpontja pontosan nem meghatározható, és az az esemény, amely azt hivatott bizonyítani, hogy annak az izraelita Jórámnak a Moáb elleni hadjárata előtt kellett történnie, aligha meggyőző. Izrael királyának szolgája valóban azt mondta: „Itt van Elizeus, Sáfát fia, aki Illés kezére a vizet öntötte”; de ebből nem feltétlenül következik, hogy úgy beszélt volna Illésről, mint aki már nincs a földön. Lehetséges, hogy csak egy múltbeli alkalomra gondolt, talán a próféta egy udvari megjelenésére, amikor látta Elizeust őt kiszolgálni.

tudnak közölni. Egyik alaptételük szerint: „A szellemvilágból származó közlések, érkezenek akár mentális benyomás, inspiráció vagy bármilyen más közvetítési mód útján, nem feltétlenül tévedhetetlen igazságok, hanem éppen ellenkezőleg, elkerülhetetlenül osztoznak azon elmék és azon csatornák tökéletlenségeiben, amelyekből származnak és amelyeken keresztül érkeznek, sőt mi több, könnyen félremagyarázhatják őket azok, akikhez szólnak”⁴.

Mivel pedig a spiritiszták szerint a Biblia írói nagyjából ugyanolyanok voltak, mint a modern médiumok, könnyen belátható, hogy a bizonytalanságról szóló tanításuk nem csak a saját jóslataik értéktelenségét bizonyítja, hanem az Ige tekintélyét is aláássa. Ezáltal pedig híveit a racionalistákkal és a hitetlen filozófusokkal hozza egységbe, mivel mindent az emberi értelem belátására akar bízni.

A Szentírás tanúsága kizárja a megboldogult halottakkal való kommunikáció lehetőségét.

Érvelésünket továbbvihetjük azzal, hogy Sámuel esetét leszámítva, akit Isten haragjában küldött fel, nincs az Igében egyetlen utalás sem arra, hogy lehetséges volna a kommunikáció a földön maradtak és az Úrban elmentek között. Sőt, minden bizonyíték ennek az ellenkezőjére mutat. „Hiszen kevés esztendő jön – mondja Jób –, mikor elmegyek az útra, melyről nem térek vissza” (Jób 16,22). „Én megyek őhöz, de ő nem tér vissza énhozzám”, mondja Dávid elvesztett fiáról (2Sám 12,23). Pál pedig nem azzal vigasztalja a thesszalonikaiakat gyászukban, hogy testetlen szellemekkel való kommunikációra biztatja őket, hanem kéri, hogy várják Uruk visszatérését és a feltámadást, amikor a holtak és az élők újra egyesülnek, hogy többé soha ne váljanak el egymástól (1Thessz 4,13-18).

A test feltámadásával kapcsolatos ellenvetések minden alapot nélkülöznek.

A spiritisztáknak nem kell elmagyarázniuk azt sem, milyen nehézségei lehetnek a feltámadásba vetett hitnek, tekintve, hogy a fizikai test olyan atomok szétválaszthatatlan keverékéből áll, melyek bármelyike akár több ember vagy állat anyagi részének kialakításához hozzájárulhatott korábban. Ha létezne is a nehézség, azok számára, akik Istenben – vagyis a valódi Istenben, és nem véges énjük pusztá istenítésében – hisznek, elegendő, ha tudják, Ő magára vállalta a megoldást. De a Szentírás soha nem állítja, hogy abban a tényleges testben fogunk feltámadni, amelyben éltünk; annak pedig, aki ilyen feltámadást javasol, Pál éles választ ad: „Balgatag, te amit vetsz, nem kel életre, ha meg nem hal; és amit elvetsz, nem azt a testet veded el, ami majd létrejön, hanem pusztá magot, például búzáét, vagy valami egyébét: de az Isten ad annak olyan testet, amelyet elhatározott, tudniillik mindenféle magnak a tulajdon testét” (1Kor 15,36-38).

4 Ennek a bizonytalanságnak újabb alátámasztását olvashatjuk az ismert spiritiszta író, T. L. Harris tollából: „Nem szabad a szellemek pusztá szóbeli kijelentései alapján kispéneznünk, hogy mit hisznek valójában. Az egyik típusuk ugyanis szándékosan megtévesztő; egyszerűen csak beleáradnak az ember általános gondolkodásába, és igazolják annak legőszintébb meggyőződését, azzal a céllal, hogy teljes és romboló uralmat szerezzenek elméje és teste fölött. Egy másik típus meg egyszerűen parazita, ezek olyan negatívok, akik a médium személyes szférájába húzódnak, és annak fényében és melegében igyekeznek fürdőzni azáltal, hogy magukba szívják az életerőket, amelyekből táplálkoznak, és amelyek segítségével egy időre felélesztik megfakult értelmüket és apatikus érzéseiket. A mohamedánok számára a Koránt támasztják alá; a panteisták számára a természetet istenítik; az istenembségben hívők számára az Igét dicsőítik. Mivel minden felemelkedni, növekedni vágyó ember azért küzd, hogy megszabaduljon önnön magától, az éntől, annak holt akadályai, tétova korlátaival együtt, a legveszélyesebb, ha szekták, a feje tetejére állított emberi társadalom, vagy a szellemvilág klánjainak, hordáinak, törzseinek és kóborló gonosztevőinek halálos énjével fonódik össze” (*The Spiritualist*, 1875. június 25.).

Így kapja meg tehát Isten népe a nagy napon a maga testét, olyan testet, mely nem azonos azzal, amelyben a földön élt, hanem úgy kapcsolódik hozzá, mint a búzaszál az elenyészett maghoz, melyből kihajtott. Halhatatlan hajlékunk pedig húsból és csontból fog állni, akárcsak Urunk feltámadott teste, amely által – ahogyan azt Ő Maga mondta (Lk 24,39) – megkülönböztethették Őt egy felöltözetlen szellemtől, attól, ami Ő Maga is volt köztes állapotában, amikor testben halálra adatott, de szellemben megelevenített, és alászállt a Hádész sötétségébe.

Mit jelent János felszólítása: Vizsgáljátok meg a szellemeket!

Nem szabad azonban elmennünk egy gyakran idézett igevers mellett, amely egyes feltételezések szerint a testetlen szellemekkel való kommunikációra utalna. „Szeretteim – mondja János –, nehogy minden szellemnek higgyetek, hanem vizsgáljátok meg a szellemeket, hogy Istenből vannak-e” (1Jn 4,1). Azzal érvelnek, hogy ez a felszólítás nem csak bizonyítja a spiritizmus meglétét a korai egyházban, hanem határozott apostoli engedélyt ad a Krisztusban elhunytakkal való társalkodásra.

Mármost abból, ahogyan János beszél, láthatjuk, hogy valamilyen ismert és törvényes ajándék gyakorlására utal, amelyről ezért joggal várhatjuk, hogy az Újszövetség más részeiben is találunk említést. És ilyen megjegyzésekre rá is bukkanunk: az apostol ugyanis egyértelműen a prófétai kijelentések és a nyelveken szólás eseteiről rendelkezik, amelyek akkoriban általánosak voltak a gyülekezetben, és amelyekről Pál apostol hosszan értekezik a Korinthusiakhoz írt első levélben.

De milyen hatalom hozta létre vajon ezeket a megnyilvánulásokat? Nem holtak szellemei, hanem közvetlenül Isten Szelleme! Pál nagy gondot fordít arra, hogy ezt a körülményt a szellemi ajándékok korábbi felsorolásakor kifejtse, és nem elégszik meg ennek *hatszori* megemlítésével, hanem mondandóját a következő hangsúlyos szavakkal zárja: „mindezeket pedig egy és ugyanaz a Szellem műveli szétosztva külön mindenkinek amint elhatározza” (1Kor 12,11). Ezzel tökéletes összhangban áll a pünkösdi napjának elbeszélése, mely szerint „megteltek mindnyájan Szent Szellemmel, és elkezdtek szólani másféle nyelveken amint a Szellem adta nekik, hogy kimondják” (Csel 12,11).

Mivel tehát csakis egyetlen Szellem van, aki Isten gyermekeiben működik, nyilvánvaló, hogy a szellemek megvizsgálására vonatkozó parancs nem az eredeti ihletőre vonatkozik, hanem azok szellemére, akik azt állítják, a Szent Szellem indította őket; és itt éppen úgy használja a többesszámot, mint Pál is, amikor azt mondja, hogy „a próféták szellemei engedelmessékednek a prófétáknak” (1Kor 14,32). Ez az értelmezés pedig az egész szövegkörnyezetnek megfelel.

Az apostoli figyelmeztetés sem volt felesleges azonban, mert amint az várható volt, a Sátán hamarosan hamisítani kezdte a Szellem megnyilvánulásait azzal, hogy hamis és démonok által ihletett prófétákat vitt be a valódi hívők közé. E gonoszság félreérthetetlen nyomai felfedezhetők Pálnak a thesszalonikaiakhoz intézett szeretetteljes kéréseiben: „hogy ne rendüljete meg egyhamar meggyőződésetekben, és ne rémítsen meg titeket semmilyen *szellem*, beszéd vagy nekünk tulajdonított levél, mintha már itt volna az Úr napja” (2Thessz 2,2). A démontánitók már akkor is ott voltak; a törvénytelenység titka már akkor is működött.

A Krisztusban elhunytak szellemei valószínűleg nem is láthatják, ami a földön történik.

Végül pedig, a Biblia nem utal semmi olyasmire, ami alapján azt feltételezhetnénk, hogy az eltávozott szentek egyáltalán képesek lennének látni azt, ami ezen a világon történik. Sőt, egy esetből kiindulva inkább az feltételezhető, hogy nem képesek. A jó Pásztor ugyanis, miután megtalálta az elveszett bárányát, összehívja a barátait és szomszédait, hogy elmondja nekik, visszaszerezte azt, aki az Övé, és kéri, hogy örüljenek együtt Vele. Mármost a szomszédai valószínűleg az angyalok, hiszen ott laknak, ahol Ő is van, és nem lehetséges-e, hogy a barátai pedig azok a szellemek, akik a Paradicsomban vannak? „Titeket már nem mondalak szolgáltnak – mondja Jézus a tanítványainak –, mert a szolga nem tudja, mit művel ura; hanem barátainknak mondtalak titeket, mert mindent, amit Atyámtól hallottam, tudtul adtam nektek” (Jn 15,15). Lehetségesnek tűnik tehát, hogy valahányszor egy szegény tévelygő visszakerül a nyájba, az Úr összehívja a már nyugalomba bement rokonainak és barátainak szellemét, elmondja nekik, hogy az elveszett megtaláltatott, és együtt örvendezik velük annak tudatában, hogy az Ő szerette, aki az övék is, megbékélt az Atyával, és hamarosan ő is csatlakozik boldog és véget nem érő közösségükhöz. Ha pedig szükséges, hogy Krisztus bejelentse ezt a jó hírt a boldog szellemeknek, akkor nyilvánvaló, hogy nem láthatják a még testben élő barátait.

A „tanúk fellege” bizonyágtevőket és nem nézőket jelent.

Van ugyan egy szakasz a Héberékhez írt levélben, melyet viszont gyakran magyaráznak úgy, mintha éppen erről beszélne. „Azért mi is – mondja Pál –, akiket a tanúk ily nagy fellege vesz körül, félretéve minden akadályt és a megkönyékező bűnt, kitartással fussuk meg az előttünk levő pályát, nézván a hit elkezdőjére és bevezetőjére, Jézusra” (Héb 12,1-2a).

Még ha el is fogadnánk, hogy itt a hitben elhunytak szellemeit úgy ábrázolná az Ige, mint akik szemmel tartják földi tetteinket, akkor sincs szemernyi utalás sem arra, hogy megengedett vagy egyáltalán lehetséges lenne kommunikálni velük, még kevésbé pedig arra, hogy tőlük bármilyen segítséget kaphatnánk. Nekünk egyedül Jézusra kell tekintenünk; a holtak csak elmúlt életük példájával tanúskodhatnak az Ő hatalmáról és szeretetéről. Ezért ha a spiritisták a maguk módján értelmezik is ezt a szakaszt, alapvető tanításuk számára nem találhatnak benne alátámasztást. Az ilyen magyarázat ugyanis, habár tökéletes metaforát ad elénk, mégsem illik a szövegösszefüggésbe.

A hitről szóló beszédében, amelynek gyakorlati alkalmazását Pál ezzel a verssel vezeti be, a „tanúk” szóval azonos gyökből származó ige ötször fordul elő, utoljára pedig éppen a vizsgálat megelőző mondatban (Héb 11,39). A jelentése pedig minden egyes esetben az, hogy „valamiről tanúbizonyágot tesz”, nem pedig az, hogy „valamilyen látvány szemtanúja”, és nem tűnik valószínűnek, hogy Pál, amikor érveléséből következtetést von le, hirtelen megváltoztatná egy ilyen fontos szó jelentését.

Minden valószínűség szerint tehát a tanúk nem a mi hitünk szemlélői, hanem elvont értelemben a hit tanúi, annak tanúbizonyágai, hogy mit lehetett elérni a hit által már azelőtt, hogy Isten szeretete kibontakozott volna, amely, mivel most már ismertté lett, sokkal erősebb ösztönzőként kellene, hogy hasson ránk. Ez az értelmezés egyrészt beleillik a gondolatmenetbe, másrészt feloldja annak szükségességét, hogy olyan tanítást olvassunk ki innen, amelyet máshol nem lehet felfedezni a Szentírásban. [Mi több, az itt használt szó a μάρτυς (*martüsz*), mely a szokásos kifejezése annak, amikor valaki valamilyen személyes ismeretén belül eső dolgot tanúsít, tesz róla bizonyágot; és nem

az ἐπόπτης (*epoptész*), mely például a 2Pt 1,16-ban szerepel, és a szemtanúra használt helyes kifejezés. – G.H. Lang megj.]

Lehetséges, hogy az elveszettek szellemei képesek kommunikálni a földdel; de bizonytalan ez is.

A gonoszok esetében elképzelhető más is; ha ugyanis a halál révén teljesebben uralma alá kerültek annak, akinek hatalma van a halálon, esetleg bizonyos körülmények között a levegőég fejedelemségének hatókörével rendelkeznek. Ha pedig ez így van, akkor egyáltalán nem volna lehetetlen, hogy néha tudnának a még testben lévő, hasonszőrű szellemekkel kommunikálni. Bizonyítani azonban ezt sem lehet, sőt, valószínűtlennek is tűnik. Hiszen a Hádészben lévő gazdag, amikor testvérei miatt aggódik, mint távoliakról beszél róluk; érzi, hogy ő maga képtelen segíteni rajtuk, és abban a reményben, hogy az áldottak helyzete jobb lehet, könyörög, hogy Lázár küldessék hozzájuk. Megdöbbenő, ami ezután következik, és Isten ítéletének újbóli sötét árnyékát veti a spiritizmus egész rendszerére. Ábrahám ugyanis azt feleli, van Mózesük és vannak prófétáik, azokra hallgassanak. Amikor pedig a gazdag a modern spiritiszták felfogásával azt indítványozza, hogy ha valaki elmenne hozzájuk a halottak közül, akkor megtérnének, azt a választ kapja, hogy a könyörület Istene olyan üzenetet készített a bukott embernek, amelyben minden benne van, ami valóban hatékony lehet arra, hogy elfordítsa őket a bűneiktől, de ha megkeményítették magukat Isten Igéjével szemben, akkor semmi sem menti meg őket, még az sem, ha valaki a halálból tér vissza.

Ezért tehát, ha a világunkban élt elveszettek szelleme egyáltalán képes lenne az ittmaradt barátaikkal való kommunikációra, az csakis kivételes esetekben történhet, hacsak nem siettetik a véget már most a sötétség hatalmai azáltal, hogy lebontják azokat a korlátokat, melyek közé Isten zárta őket. Valószínűbb ugyanakkor, amint arra korábban rámutattunk, hogy a médiumokat ihlető és a hazugságokat megalapozó csodákat munkáló teremtmények valójában egy letűnt világ átoksújtotta maradékai.

A spiritizmus a kinyilatkoztatás minden tanítását kiforgatja.

A bibliai bizonyítékok teljes súlya tehát a szellemekkel való kommunikáció ellen szól, még ha annak lehetséges voltát el is ismeri. A démonok viszont azzal vesznek elégtételt, hogy tanaikkal nyíltan és vakmerően felforgatják a kijelentés minden tanítását, és ha győznek, villámgyorsan eltörlik az Atyának, a Fiúnak és a Szent Szellemnek még a nevét is, és azt az istenített emberiség imádására cserélik. A következőkben ezt kíséreljük meg bizonyítani azáltal, hogy bemutatjuk, miként vélekedik néhány neves spiritiszta a kereszténység nagy, alapvető igazságairól.

Tanításaik Krisztusról.

Először is megkérdeznénk, vajon mit tartanak Krisztusról. Nyilvánvalóan igen keveset, hiszen még azok a szerzők is, akik azt állítják, Isten Fiának tekintik Őt, pusztán isteni kiáradásként magyarázzák, vagy úgy, mint aki szinte elvész a jó szándékú démonok fellegében. A spiritiszták többsége azonban egyszerűen csak erőteljes médiumnak tartja, vagy beilleszti a Buddhához, Konfúciuszhoz vagy Zoroaszterhez hasonló tanítók sorába. Mások a Swedenborgéhoz hasonló, egyfajta unitárius nézetet

fogadnak el, mely szerint Krisztus és az Atya ugyanaz a személy, és olykor a Szentháromság taszítóan blaszfémikus magyarázatát fűzik hozzá.

Krisztust pusztán inspiráló energiaként mutatják be.

A tisztelettel szólók között említhetjük Mrs. De Morgant; mit mondhatnánk mégis a „*From Matter to Spirit*” [Az anyagtól a szellemig] c. könyvének alábbi részletéről?

„Az Isten Igéje tehát olyan kifejezés a Szentírásban, amely mennyei Atyánktól kiáradó erőt fejezi ki annak teremtő, életadó és inspiráló energiájában, valamint megváltó és megszentelő erejében. A Biblia pedig nem más, mint az Ige története a cselekedetek minden szintjén és megjelenési módjaiban, a magnetikus gyógyítás és a clairvoyance egyszerű folyamatától a Szabadító személyében, a testté vált Igében történő teljes és tökéletes megnyilvánulásáig.”

Krisztust rendkívüli erejű médiumnak tekintik.

Az uralkodó tan azonban Krisztust nem tekinti többnek erőteljes médiumnál, és nagy hangsúlyt fektet a következő igeverse: „Bizony, bizony mondom nektek: Aki hisz énbenem, az is cselekszi majd azokat a cselekedeteket, amelyeket én cselekszem; és nagyobbakat is cselekszik azoknál” (Jn 14,12). A mondat végét, „mert én az én Atyámhoz megyek”, rendszerint elhagyják; mivel túl erőteljesen hangsúlyozza, hogy ezeket a cselekedeteket egyedül Krisztusban és Krisztus által végezhetjük. Azt sem tartják fontosnak megjegyezni, milyen ígélet áll az utána következő versben; hiszen miképp tudta volna az Úr még nyomatékosabban kihirdetni Istenségét, mint ezekkel a szavakkal: „És akármit kértek majd az én nevemben, megcselekszem azt, hogy dicsőíttessék az Atya a Fiúban. Ha valamit kértek az én nevemben, én megcselekszem azt” (Jn 14,13-14)?

A szakasz elejét azonban igen tisztességtelenül idézik annak bizonyítékául, hogy Krisztus csodái valójában nem is voltak csodák, hanem pusztán az történt, hogy Krisztus médiumi ereje lehetővé tette számára egy természeti törvény alkalmazását – és hogy ezért ez a lehetőség a mai médiumok előtt is nyitva áll, azaz ők is hasonló csodákat művelhetnek. Így áthidalhatóvá válik a spiritisztákat a hitelenség mai formáját képviselő pozitivistáktól elválasztó szakadék, és nem nehéz megmagyarázni a Londoni Dialektikus Társaságnak a közelmúltban a spiritizmus iránt tanúsított kedvező megnyilatkozását. A pozitivisták ugyanis mindig készek elismerni a csodákat, ha meggyőzhető arról, hogy azok pusztán természeti törvények eredményeképpen jöttek létre. Az új vallás pedig még azt is lehetővé teszi számukra, hogy elfogadják Krisztus csodáit anélkül, hogy föl kellene adniuk azt az alapvető tanukat, hogy „mióta az atyák elhunytak, minden úgy maradt, amint a teremtés kezdete óta van” (2Péter 3,4 – Vida).

Mrs. Cora Tappan ihletett szónoklata.

„*Heterodox London*” c. könyvében Dr. Maurice Davies az ismert, transzban beszélő szónok, Mrs. Cora Tappan ihletett felszólalásáról tudósít. A témát a közönség soraiból a találkozó megkezdése után kiválasztott öttagú, három nem spiritisztát tartalmazó bizottság határozta meg. A témafelvetés így szólt: „Melyik nagy tanító volt a legnagyobb hatással a társadalomra, és miért?” Hatásos beszédében, melynek során Urunk születésének csodálatos körülményeivel kapcsolatban jelentős kételyeket

ébresztett, az előadó mellett érvelt, hogy Buddhával, Zoroaszterrel, Konfuciuszal, Szókratésszal és Arisztotelésszal szemben Jézus viszi el a pálmát.

Szónoklata végeztével, de még mindig a démon befolyása alatt a médium felajánlotta, hogy a közönség kérdéseire válaszol, mire valaki azonnal megkérdezte tőle: „Minek tartja Krisztust, valóságos Istennek, vagy pusztán tanítónak, embernek?” Melyre kitérően felelt: „Nem a teológiai nézeteinket kérdezték; csak azt kérdezték tőlünk, melyik nagy tanító volt a legnagyobb hatással az emberi társadalomra.”

Másvalaki csodálkozását fejezte ki, hogy a médium nem tulajdonítja Krisztus mindenekfölötti hatalmát istenségének, amire pedig az a következő választ adta: „Ami minket illet, hisszük, hogy minden igazság Istentől van, és hogy Krisztus annyit testesített meg alakjában Istenből, mint az az igazság, amit kifejezésre juttatott; hogy Ő az Isten Fia volt, és azt képviselte, ami az ember számára lehetséges, mivel ugyanazokat az ajándékokat ígérte meg másoknak, melyekkel Ő Maga is rendelkezett. De semmiképp nem kívánunk belemenni a szentháromság-hívók és az unitáriánusok hitvallásának taglalásába, sem semmilyen más teológiai vitába. Krisztus szavai, amikor azt mondja, »Én és az Atya egy vagyunk«, nem azt jelentik, hogy ő Isten lett volna, ha ő és az Atyja egyek voltak, hanem ez pusztán arra utal, hogy szellemben voltak egyek; és a földi gyermekeknek adott ígéret, mely ugyanaz volt, mint a Krisztusnak adott, bizonyítja, hogy Krisztus nem lehetett az istenség nagyobb megtestesülése, mint az az isteni és tökéletes emberlét, amit képviselt.”

Gerald Massey és „M.A. Oxon” véleménye.

Felesleges bármit is hozzáfűzni, hiszen a sárkány hangja könnyedén felfedezhető ebben a válaszban. Mivel azonban ez lényeges pont, a mozgalom két másik vezetője véleményét is közreadjuk.

„Úgy látom – magyarázza Gerald Massey –, hogy Krisztus nem állított többet magáról, mint amit mások számára is lehetségesnek tartott. Amikor az Atyával azonosította magát, az a médiumitás egységében történt – ő volt a nagy Médium, vagyis Közvetítő (*Concerning Spiritualism* [A spiritizmusról], 65. old.).

Irányító szelleme pedig arra buzdítja „M.A. Oxon”-t, hogy „tegyen különbséget Isten igazsága és az emberi belemagyarázások között”; és hogy tudja, az Úr Jézus istensége „koholmány, melyet visszautasított volna, és amit az emberek erőltettek rá a nevére” (*Spirit Teachings* [Szellemtanítások], 90. old.).

A Krisztussal kapcsolatos másik eretnokség pedig, hogy úgy beszélnek Róla, mint Atyáról, és nem veszik figyelembe a Szentháromság többi Személyét, amint pedig azt a Szentírás kijelenti.

„Jézus az Isten-Messiás,
Közvetítő, Atya, nem más” –

közli az „*A Lyric of the Martyr Age*” [kb. A mártírkorszak költészete] c. ihletett vers. A későbbiekben pedig a szerző felfedi, mit is tart ő a Szentháromságról szóló igaz tanításnak: hogy Jézus az Atya, a férfi és a nő pedig a házasság örökké tartó állapotában a Fiú és a Szellem. Az említett vers sok szép kifejezést és költői képet tartalmaz, de nézeteinek káromló volta rendkívül visszataszító. Az elején bevezetésképpen a következők állnak:

„Sem idejét sem helyét nem mutatja jelölés,
a Szellem-táj mely részéről jön e verselés,
kívülálló olvasó sosem tudhatja meg,
titkos forrása ennek mi lehet.”

Ugyanakkor, ha az olvasó hisz neki és rábízta magát, a későbbiekben találkozhat a minden álruhát levetett szerzővel, és nagyobb rémülettel hőkölhethet vissza, mint a Horászáni elfátyolozott próféta⁵ áldozata, amikor végre megpillanthatta az arcot, melyet oly régen vágyott látni.

A Krisztusnak tulajdonított kettős természet. A hackneybeli szeánsz. „Íme, a belső szobákban van.”

Ezen a helyen még egy Krisztussal kapcsolatos elgondolást említhetünk meg, mégpedig azt a vakmerő tanítást, mely kettős természetet tulajdonít Neki, és amely így kapcsolódási pontot hoz létre a spiritizmus és a teozófia között. Különösen is T. L. Harris csoportja helyez erre hangsúlyt, akiknek központja ugyan San Franciscóban van, de követőik között tekintélyes angol nevek is felbukkannak. Amikor az említett médium látomásaiban „Krisztus” megjelenik, hogy kijelentéseit közölje, egy Yessa nevű női alak fejlődik ki belőle, mely mellette áll! Az angol spiritiszták között is elterjedőben van egy bizonyos női Messiás megjelenése, aki „a második Éva, minden élő anyja”⁶. Ez a kettős Messiás – bár még csak keveseknek jelent meg –, az állítás szerint már visszatért a földre, amint az a következő, különös leírásból is látható.

Nemrégiben a „Keresztény spiritiszta misszió”-hoz kapcsolódva megalakult a helyi „Az isteni jelenlét tikának belső köre” Hackneyben. Első szeánszukon, 1882. október 13-án, valaki, aki „a Hírvivő”-nek nevezte magát, és aki azt a megbízatást kapta, hogy bejelentse Krisztus visszajövetelét a földre, felolvasta a „The New Revelation” [Az új kinyilatkoztatás] első részét, melynek lényege, hogy elmagyarázza, Isten titka nem más, mint hogy az istenségnek van egy női összetevője. „Elragadtatott figyelemmel hallgatták a kör tagjai, amint a titok lelepleződött, és hogy miként vetítették azt előre az ószövetségi papok, emberek, pátrárkák és királyok rítusai, szertartásai és látomásai” (*Herald of Progress* [A Haladás Hírnöke], 1882. október 20.).

„A kinyilatkoztatás átadásának végeztével az Úr megjelent a kijelentést közlő háta mögött, mindkét oldalán égi nőalakokkal, hogy dicsőséges megjelenésükkel támogassák az üzenethozót és megerősítsék a kinyilatkoztatást. A távolban megszámlálhatatlan angyal és fénylő szellem, a jelenés résztvevőinek és megfigyelőinek hosszú sorai látszottak, és ebben újra beteljesedett a második eljövételre vonatkozó Írás. Fénylő betűkkel ragyogtak elő a szavak: »Ne féljete, mert én veletek vagyok!«, és a jelenlét hatása mindenkire kiáradt” (*Herald of Progress* [A Haladás Hírnöke], 1882. október 27.).

A következő fejezetben leleplezzük az arra irányuló kísérletek istentelen merészségét, hogy a Szentírás világos kijelentéseivel szöges ellentétben női elemet vezessenek be az istenségbe. Az „Úr” néhány kiválasztottnak zárt ajtók mögött történő megjelenéseiről szóló jelentések – mert nem egyedi esetről beszélünk –, szintén az idők súlyos jelei közé tartoznak, hiszen támpontot adnak ahhoz, mire

5 Utalás Thomas Moore *Lalla Rookh* c. keleti mesegyűjteményének a *The Veiled Prophet of Khorassan* [A horászáni elfátyolozott próféta] c. balladájára, melyben a címszereplő ezüsfátyla – mely állítása szerint a Mózes arcánál is világosabban ragyogó isteni fényt hivatott eltakarni –, valójában iszonyatos ábrázatot rejtett. (ford.)

6 Lásd a B függelékét.

gondolhatott az Úr, amikor a következőkre figyelmeztetett: „Íme, a belső szobákban van – ne higgyétek el!” (Mt 24,26).

A Szent Szellemmel kapcsolatos tanítások.

A sokféle mód közül például tehát a fentiekhez hasonlókkal próbálják a démontanítók az Atya egyszülött Fiának dicsőséges alakját eltörölni, vagy legalább eltorzítani; de a Szent Szellemmel kapcsolatos tanításaik sem kevésbé veszélyesek.

Talán az egyik legelterjedtebb tévelygés az a káromlás, mely szerint a Szent Szellem a Szentháromság női eleme⁷ lenne; bár ez inkább a teozófia, semmint a spiritizmus körébe tartozik.

Az utóbbi hitvallás leggyakoribb tanítása az, melyet Owen a *Debatable Land* [Vitatott terület] c. könyvében fejt ki, amikor azt mondja, hogy a „Szent Szellem” valójában „Szent Leheletet” jelent, és állítja, Urunk nem gondolt ennél többre, amikor az „Igazság Szelleméről” beszélt (a János 16,13-ban).

Ha ez valóban így lenne, miért folytatja az Úr nyomatékosan a Mr. Owen által idézett szakaszban úgy, hogy „Ő – hímnemben, ἐκεῖνος (*ekeinosz*) – elvezérel majd titeket minden igazságra” (Jn 16,13), holott a Szelleme használta szót – τὸ πνεῦμα (*to pneuma*) – semlegesnemű? Gerald Massey azonban még tovább megy:

„Valamilyen tág és általános értelemben emlegetjük, hogy hisszük a Szentlélek közösségét, de milyen közösség lehetne szentebb, mint ami a földön lévő gyermek és a korábban elhunyt szülő szelleme között van? Milyen természetesebb formát vehetne föl ennél Isten Szentlelke? »Elküldöm nektek a Vigasztalót«, mondta Jézus Krisztus, és miért ne valósulhatna meg az ígértet a gyászoló anya számára annak a gyermeknek a szellemén keresztül, akit elveszetteknek hisz, mert elvesztette a szeretett arcát, amikor az belépett a felhőbe?”

A Szent Szellemet így a kommunikáló szellemekkel helyettesítik, akikről azt feltételezik, hogy a halottakéi. Fájdalmas ezeket a démoni tanításokat idézni, de a spiritizmussal kacérkodók nagy sokasága számára, akiknek jelenleg eszük ágában sincs megtagadni sem a Fiút, sem a Szent Szellemet, kötelességünknek érezzük megkondatni a vészharangot.

⁷ Ez az elgondolás korántsem új keletű, és a jelek szerint a babilónai Ég Istennőjének imádatát éleszti újra, továbbá meglehet, hogy a Jelenések 17,3-6-nak olyan végső beteljesedését hozza el, amit eddig alig sejtettünk. Jópár év eltelt azóta, hogy a közismert A. J. Davies *Great Harmonia* [Nagyszerű összhang] c. művének ötödik kötetében a következő meglátásait fogalmazta meg Ann Lee-vel [a Shaker vallási mozgalom megalapítójával] kapcsolatban:

„Olyan alapvető, olyan elgondolást fejtett ki, melyet senki, még Jézus sem hirdetett, vagy talán nem is sejtett. Ez pedig röviden így hangzik: *Istennek kettős természete van! Férfi és női! Atya és Anya!* A hindu tanítók bepillantást nyertek ebbe a megszemélyesíthetetlen igazságba. Már az óslakosok is érzékelték és tanították a teremtő és pusztító princípiumokat, a férfi és női energiákat és törvényeket. De Brahma istentől kezdve Buchanan elnökig senki sem érte el azt, amit Ann Lee tett ezért a világorradalmi eszméért. Ezerféle kifejezési formában testesítette meg, szellemében szárnyra kelt; sokkal erőteljesebbé vált általa – még Szűz Mária helyzeténél is jobban – az az egyszerű megállapítás, hogy Isten épp annyira nő mint férfi.”

Mennyire szükséges, hogy azok, akik Krisztuséi, igazságban így imádkozzanak: „Szenteltessék meg a Te neved; jöjjön el a Te királyi uralmad”!

A spiritizmus tendenciája, hogy az Isten iránti szeretet helyére a természetes ragaszkodást helyezze.

Nem kell sokat olvasnunk ahhoz, hogy megállapítsuk, a spiritiszta írók többsége egyetért az utolsó idézetben a természetes szeretetre vonatkozó nézettel. Úgy tűnik, hogy a legszentebb dolognak mindig ezt tekintik, míg Isten a legjobb esetben is csak a második helyet foglalja el a gondolatainkban. Teljesen megfordítják így a Szentírás szerinti rendet, mely a Teremtőt állítja elénk középpontként. Mert bár a Biblia valóban a leggyengédebb szeretetet kívánja meg rokonaink és barátaink iránt, mégis azt tanítja, hogy szeretetünknek abból kell fakadnia, hogy Isten hozzánk kapcsolta őket, és hogy Krisztus meghalt értük.

Isten fogalmát, úgy tűnik, egyre inkább elhomályosítják. Figuiet magyarázata a lelkiismeretről.

„Hitünk szerint a lelkiismeret nem más, mint egy olyan szeretett lény által keltett benyomás bennünk, akit elragadott tőlünk a halál. Egy rokon, egy barát, aki elhagyta e földet, de meg akarja jelenteni magát nekünk, hogy vezéreljen minket tetteinkben, kijelölje előttünk a biztonságos utat, és a javunkért munkálkodjon. Léteznek gyáva, elfajult, hitvány és hazug emberek, akikről azt mondjuk, nincs lelkiismeretük. Ezek nem tudják a jót a rossztól megkülönböztetni; tökéletesen híján vannak az erkölcsi érzéknek. Azért van ez, mert sosem szerettek senkit, a lelkük pedig alantas és gonosz, nem méltók arra, hogy e magasabb rendű lények bármelyike meglátogassa őket, kik csak azoknak nyilatkoztatják ki magukat, akik hozzájuk hasonlóak, vagy akik szerették őket. A lelkiismerettel nem rendelkező ember tehát az, aki lelke elvetemült lényé miatt méltatlannak találta azokat magas rendű tanácsaira és védelmére, akik nincsenek többé köztünk.”

Így vétetik el tőlünk Isten jelenlétének és erejének egyik nagy tanúbizonysága. A lelkiismeretet többé nem úgy kell tekinteni, mint a Mindenható Isten és az eljövendő ítélet félelmét, hanem mint benyomást, amely egy elhunyt barátunktól származik!

A halottaktól való segítség és tanács megszerzésének elmélete.

De ez még nem minden. Azt állítják, a testetlen szellemek tanácsot és útmutatást is adhatnak nekünk, feltéve, hogy „fenntartjuk emlékük kultuszát (ápoljuk emléküket)”; és azt javasolják, hozzájuk forduljunk minden bizonytalanság esetén. E tanítást alátámasztandó, *Day after Death* [A halál utáni nap] c. könyvében Figuiet a következő esetekről számol be, melyek hitelességéről ő maga kezkeskedik.

„A bevallottan materialista Dr. V., aki a közkeletű kifejezés szerint semmiben nem hisz, mégis hisz az édesanyjában. Korán elvesztette őt, de soha nem szűnt meg érzékelni jelenlétét. Elmondta, hogy gyakrabban van együtt anyjával most, hogy az halott, mint amikor még élt. A tudományos materializmus e gyakorló apostola anélkül, hogy tudatában lett volna, egy eltávozott lélekkel társalgott.

Az ünnepelt zszurnaliszta, Mr. R. húszéves fiát veszítette el, e bájos ifjút, aki író és költő is volt. Mr. R. számára nem telik el úgy nap, hogy ne beszélgetne fiával. Negyedóra magányos megemlékezés után létrejön a közvetlen kapcsolat szerettével, kit elragadott tőle a halál.

Az ügyvéd, Mr. L. szüntelen kapcsolatot ápol hűgával, aki még életében minden emberi tökéletességnek birtokában volt Mr. L. szerint, és aki sosem hagyja cserben bátyját, ellátva őt tanácsaival az élet minden nehézségében, legyen az nagy vagy csekély.

Jelenleg vizsgált elgondolásunkat egy újabb megfontolás is alátámasztja. Megfigyelték, hogy egy-egy szeretett személy elvesztése után a művészek, írók és gondolkodók képessége, tehetsége és inspirációja megnőtt. Feltételezhetjük, hogy az elveszített szeretteik intellektuális képessége hozzáadódott az övékéhez. Ismerek egy bankárt, aki bámulatos pénzügyi képességekkel bír. Amikor nehézséggel találja magát szemben, megáll, és nem igyekszik saját maga megtalálni a megoldást. Várakozik, tudván, hogy a hiányzó ötlet spontán be fog ugrani, és néha napok, néha pedig csak órák múltán, de megjön, amint számított rá. Ez a boldog és sikeres férfi az egyik legmélyebb fájdalmat élte át, amit emberi szív csak ismerhet: elveszítette tizennyolc éves, az érettség minden erényével és a fiatalság szépségével rendelkező egyetlen fiát. Hagyjuk, hogy az olvasó maga vonja le a következtetést.”

Mi egyéb lehetne ez a sok eset, mint halottaktól való tudakozódás, melyet gyűlöl az Úr? És ha ilyen módon áldásokat lehet nyerni az elhunyt barátok szellemeitől, miért imádjuk Istent? Nem fogja-e a halottkultusz gyorsan felperzselni az áhítat és imádat minden egyéb formáját azokban, akik ezekben hisznek?

Mr. Wallace magyarázata arról, hogy miért olyan hatékonyak Müller György imái.

Mr. Wallace-nak a modern spiritizmusról írt esszéjében azonban még megdöbbenőbb állítást találunk; arra látszik utalni ugyanis, hogy még azokra az imádságokra adott válaszok is, melyek az Úr Jézus nevében a magasságos Istenhez irányulnak, legalábbis olykor a levegő szellemeinek jóakarátán múlnak.

„Az imádságot gyakran nem maga az Istenség válaszolja meg. És a válasz nem is teljes mértékben az imádkozó erkölcsiségén vagy vallásán múlik, hanem mint emberek, akik egyaránt erkölcsösek és vallásosak, és szilárdan hisznek abban, hogy az imádságra isteni választ kapnak, gyakrabban, őszintébben és önzetlenebbül fognak imádkozni, és így számos, velük együtt érző szellemi lényt fognak magukhoz vonzani, akik, amikor a szükséges médiumi erő rendelkezésre áll, képesek lesznek, mint ahogy gyakran készek is erre, megválaszolni az imádságot. (...) Ennek megdöbbenő esete a bristoli Müller Györgyé, akinek immár negyven éve teljes mértékben a megválaszolt imádságoktól függ a saját és védenői csodálatos fenntartása. A spiritiszta mindezt a személyes befolyással magyarázza. Müller György tökéletes egyszerűsége, hite, határtalan könyörülete és jósága hasonló természetű lényeket sorakoztatott föl ügye mellett, médiumi ereje pedig lehetővé tette ezek számára, hogy érdekében munkálkodjanak azáltal, hogy másokat pénz, élelmiszer, ruha stb. küldésére inspiráljanak, melyek mind pontosan a kellő időben érkeztek meg.”

„Nem szükséges – tanácsolja egy inspirációs könyv –, hogy az ember imádkozzon azért, hogy segítséget kapjon, de tanácsos; mert habár szellembarátai belelátnak gondolataiba, és képesek felfogni kívánságait, elveszíti azok sokaságának segítségét, akik nem tudnak olvasni a gondolataiban, de akiket odavonzana magához az imádság által, és segítenének neki, ha tudnák, hogy segítségre van szüksége. Az imádság tehát úgy működik, mintha újsághirdetésben tennénk közzé a kéréseinket” (*Life Beyond the Grave* [Élet a síron túl], 140-141. o.).

Isten létének nyílt tagadása.

Akik képesek a fent idézett módon tanításokat fogadni, hamarosan minden maradék istenhitüket elveszítik. És valóban, az egyik spiritizista szerző a *Westminster Review* 1875. októberi számában nem habozik a következőképpen nyilatkozni:

„Továbbá, a jog uralmáról szóló elképzelés harmonizál korunk szellemi szerkezetével, míg az, amit felvált, nem. Megszűntünk az államról alkotott felfogást egyetlen személyben megtestesíteni, és itt az ideje, hogy a világegyetemről alkotott felfogás megtestesítésével is hasonlóképpen felhagyjunk. A személyes uralkodó iránti hűség már anakronizmusnak számít a tizenkilencedik században, de az az érzület, amely ezt inspirálta, bőségesen kielégülhet a közösség jóléte iránti önzetlen odaadásban.

Hasonlóképpen az isteni személy iránti hűség is ki fog halni egy napon, mint annak az érzületnek a megnyilvánulása is, amelynek befolyásolnia kellene bennünket az egészhez való viszonyulásunkban, amelynek oly jelentéktelen részét képezzük, és ennek helyét a világegyetem jólétét biztosító törvényeknek való tudatos és boldog egyetértés fogja átvenni. A dolgok közösségére fogjuk átruházni azt a szeretetteljes hűséget, amelyet korábban a Nagy Királynak volt szokás nyújtani.”

„Ez az antikrisztus – mondja János –, aki tagadja az Atyát és a Fiút.” A spiritizmus pedig láthatóan ennek a szörnyűséges lénynek a tanításaira igyekszik az embereket nevelni.

(Folytatása következik.)